

Begrepet kunnskapsregimer

Notat 1/2022

Nicolay B.

Johansen

Innholdsfortegnelse

Begrepet kunnskapsregimer	3
Sannhet, rammer og kunnskapsregimer	6
Kunnskapsregimer i dag	11
Kunnskapsregimer som verktøy	11
Litteratur	12

Begrepet kunnskapsregimer

ModusA skal utvikle prosjekter som utfordrer og belyser kunnskapsregimene og de grunnleggende premissene i politikk og forvaltning på rus-, sosial- og kriminalpolitikens områder (se [vedtektene](#) her). «Kunnskapsregimer» er som det kommer fram, et nøkkelbegrep for virksomheten og er ikke tilfeldig valgt. Det er et begrep med en bestemt historie og som rommer en hel rekke innsikter av betydning for hvordan man forstår politikk og styring. I dette notatet forklares hva vi legger i begrepet kunnskapsregimer.

Kunnskapsregimer kan forstås som et “institusjonelt forankret og autoritativt idémønster”. Dette betyr at kunnskapsregimer består av to elementer.

For det første dreier det seg om et sett av «sannheter». Sannheter er kunnskap om virkeligheten, men det er mer enn det. Sannheter kan være valgt ut blant flere muligheter, og noen sannheter er også valgt fra. Noen sannheter løftes fram, og lager et fundament for hvordan man tolker nye hendelser. Sannhetene skaper premisser for måten man forstår omgivelsene.

For det andre er kunnskapsregimer knyttet til det vi kaller en «relasjonell komponent». Sannhetene bæres oppe i et relativt stabilt nettverk av personer og posisjoner. Dette vil typisk være mennesker i nøkkelposisjoner, som deler grunnelementene i idémønsteret. Det er dette som menes med at idémønsteret er “institusjonelt forankret”. Denne formuleringen skiller seg litt fra måten ordet er definert og brukt i den øvrige litteraturen, men innholdet er i all vesentlighet det samme.

Forfatteren bak begrepet om kunnskapsregimer på norsk er Rune Slagstad. Slagstad har skrevet en rekke bøker som kretser omkring dette begrepet, først og fremst «De Nasjonale Strategier» (1998). De Nasjonale Strategier tar for seg norsk historie fra 1814 og frem til i dag. Historikerne deler vanligvis de siste 200 årene opp i tre eller fire perioder. Slagstad bygger videre på debatter innen historiefaget, men gir sin egen samfunnsvitenskapelig informerte omdreining på utlegningen av disse epokene. Han vektlegger hva slags kunnskap som verdsettes i de forskjellige periodene, og hvilke profesjoner som har høyest anseelse. Begrepet kunnskapsregimer rommer også den dimensjonen at det setter et kritisk blikk på

hvordan kunnskap erverves. Det innebærer en sensitivitet for vitenskapsteoretiske erkjennelser. Litteraturen om kunnskapsregimer skriver seg også inn i en kontinental samtale om politikk og styring.

Etter De Nasjonale Strateger er begrepet kunnskapsregimer både etablert og tatt i bruk på forskjellige måter (Rudeng 1999, Aven 2018). Slagstad bruker begrepet med litt varierende betydning og har ikke lagt vekt på å definere det presist, men her er en opplysende oppsummering:

Moderniseringen av Norge er historien om skiftende kunnskapsregimer, formet ved en varierende konstellasjon mellom makt, kunnskap og verdi. Den kan belyses fra ulike synsvinkler: kunnskap for hvem?, kunnskap om hvem?, kunnskap om hva?, kunnskap for hva? [Her er det en fotnote, se under]. Politikk er en strid om makt – dens erobring og dens utøvelse, festet til posisjoner i et institusjonelt apparat. I noen tilfeller erobrer en makten for å forsvare truede posisjoner, i andre fordi ens liv er innfelt i maktens administrasjon. Men det finnes også situasjoner der makten søkes av mennesker som har en innsikt, en kunnskap, om det samfunn som er, forent med en visjon av et samfunn som kan bli (Slagstad 1998, side 17).

Slagstads formål med begrepsdannelsen var å lage en mer dyptpløyende analyse av fire historiske epoker: embetsmannsstaten, venstrestaten, arbeiderpartistaten og høyrestaten. Begrepet får fram forskjellene på disse epokene med større historisk og samfunnsvitenskapelig dybde, enn det å påpeke hvilket parti som hadde politisk dominans gjør.

Ordet kunnskapsregime i Slagstads bøker handler i stor grad om hvilke "sannheter" som gjelder på ethvert tidspunkt. I embetsmannsstaten var det juristenes sannheter som hadde forrang. Juristutdanningen og jussen definerte hva som var utslagsgivende når man skulle planlegge reformer og diskutere politikk. Med venstrestaten ble juristene erstattet med pedagogene, hevder Slagstad. Tiden fra 1884 og første halvdel av det 20. århundre ble idémessig dominert av lærerstanden. Dette innebar at staten fikk en annen innretning mot egen befolkning, noe vi blant annet så i fremveksten av velferdsstaten. Arbeiderpartistaten overtok etter andre verdenskrig. Men dette skiftet fikk vi en hardere og mer vitenskapelig tilnærming til politikk. Staten tok seg større handlefrihet og brukte vitenskapen

(«positivismen») mer aktivt på vegne av et «sosialistisk» prosjekt. Det viktigste for Slagstad, er imidlertid den vitenskapelige dreiningen, og betydningen av sosialøkonomi. Dette var økonomenes tidsalder (mer om kunnskapsregimer og sannhet nedenfor).

Slagstad definerer ikke høyrestaten og vår tid like presist som tidligere epoker, men denne gjennomgangen viser at begrepet kunnskapsregimer rommer en dypere analyse av historiske perioder enn det som lar seg presentere i enkle overskrifter. Hver periode særpreges av politiske strømninger, men også forskjellige vitenskapelige grener. Disse vitenskapene er mer enn bare enkle sannheter, de formidler også måter å frambringe kunnskap og samfunnsmessige verdier. Vitenskap er også knyttet til makt. Embetsmannsstaten ble dominert av et særlig sjikt av «professorpolitikere» etter hvert knyttet til partiet «Høire». Venrestaten ble som navnet antyder i lange perioder preget av partiet venstre og arbeiderpartistaten av arbeiderbevegelsen og Arbeiderpartiet. Her fant man særlig fremtredende personer, som Einar Gerhardsen i arbeiderpartistaten, men også et nettverk av mennesker rundt ham.

Kunnskapsregimer består av ideer. Det lyder lett og flytende, men når de er forankret i nettverk av personer som til sammen har makt og innflytelse, blir de til harde realiteter. Ideer blir da realiteter man må forholde seg til om man vil skape forandring. De enkeltpersonene som har slike ambisjoner, kaller Slagstad "dannelsesagenter". Dannelsesagentene er ofte folk som sitter i samfunnsmessige nøkkelposisjoner, i politikken, forvaltningen eller universitetene, eller veksler mellom disse rollene, uten nødvendigvis å være mest synlige i offentligheten. I Slagstads mange arbeider løfter han fram disse, ofte usynlige "heltene", fra lærerstanden, jussprofessorer, sjefsøkonomer og helsebyråkrater (Slagstad 2021).

Slagstads fortellinger handler om enkeltmennesker som har lykket med å gjennomføre store politiske prosjekter og reformer. De nasjonale strategene som gir navn til den første boken om kunnskapsregimer, er nettopp de personene som har lykket med å overskride sin tids kunnskapsregimer og etablert nye. Her finner vi et stort persongalleri, blant annet de omtalte professorpolitikere på 1800-tallet, fremtredende representanter for lærerstanden og senere foregangsmenn- og kvinner for arbeiderpartistaten som Erik Brofoss og Karl Evang (Slagstad 1998). Slagstads 99 personlige favoritter har fått en egen bok (2021). De mest kjente dannelsesagentene i Norge etter andre verdenskrig er Einar Gerhardsen og Gro

Harlem Brundtland. Slagstad retter likevel ikke bare, eller først og fremst, oppmerksomheten mot de mest kjente politikerne. Ofte opererer disse dannelsesagentene i bakgrunnen av offentlig oppmerksomhet. I vår tid er dette trekket enda mer framtrædende. I en av hans seneste bøker retter han en særlig oppmerksomhet mot det han kaller «doldisbyråkrater», reformatorer som opererer i demokratiets skyggelandskap, mennesker med mye makt som ikke er folkevalgt (Slagstad 2019).

Det ligger en dybde i denne framstillingen som kan være vanskelig å få øye på. Samfunnsvitenskapen slet lenge med å finne en balanse mellom å beskrive enkeltmennesker som brikker i et spill og som suverene herskere i sine respektive universer. Begge deler er like mye i utakt med de realitetene vi kan observere rundt oss. Mennesker blir både påvirket av sine omgivelser og er i stand til å påvirke disse omgivelsene. I andre halvdel av det 20. århundre vokste det fram flere forsøk på å lage begreper om individet både som en handlende agent og formet av sine omgivelser. Begrepsdannelsen om samspillet mellom dannelsesagenter og kunnskapsregimer, gjenspeiler en slik balansert forståelse.

Dannelsesagenter er med andre ord de som klarer å skape endring og etablere nye former for sannheter. Begrepet kunnskapsregimer retter på denne måten også oppmerksomhet mot endringer og reformer. Alle regimeskifter i det moderne Norge har vært både politiske og intellektuelle reformer, sier Slagstad (2006: 170). Disse regimeskiftene, som er beskrevet i detalj i Slagstads mange bøker, er ikke bare (makt)politiske og rettslige (verdimeslige), de medbringer også et sett med sannheter som blant annet er formidlet gjennom universitets- og høyskolemiljøene. Foruten å gi noen profesjoner prioritet, har de også en erkjennelsesmessig komponent det er verdt å dvele ved. Denne erkjennelseskomponenten utdypes nedenfor.

Sannhet, rammer og kunnskapsregimer

Slagstad bryter kunnskapsregimer ned i tre elementer: makt, verdi og kunnskap.

Maktelementet skal vi ikke omtale utover det ovenstående her, men vi vil komme tilbake til det i senere notater. Spørsmålet om verdi omtales dels som samfunnsmessig verdsatte goder, og dels som rettslige standarder (Aven 2018). Slagstad har gjennom forfatterskapet vært opptatt av å revitalisere rettsstatstanken (se for eksempel Slagstad 2015). Dette kom

også til syne ved at han på 80-tallet etablerte «Nytt Norsk Tidsskrift» sammen med kolleger fra flere politiske ståsteder, men med felles fokus på rettslige forhold. Hans syn på retten er følgelig en viktig nøkkel til hele hans forfatterskap, det er likevel også et tema vi skal la ligge (Slagstad 2015). Her konsentrerer vi oss om «kunnskapen».

... de skiftende [kunnskaps]regimer beror på konstellasjoner av politisk makt og vitenskapelig kunnskap. (...) Den bærende reformideologi i det norske system har vært en vitenskapelig reformisme. Teorien om kunnskapsregimer kan profileres vis-a-vis den teori om vitensregimer som Michel Foucault lanserte i sine studier på 1960- og 70-tallet om vitensarkeologi og ulike institusjoner, så som fengselet, klinikken, fabrikken og skolen. Foucaults perspektiv var de ulike regimer slik de fungerer med sine finmaskede strukturer av disiplinerende normer, diskurser og institusjoner, men uten interesse for overgangen fra det ene til det andre i tråd med hans teori om subjektets død. Mitt sentrale perspektiv snarere overgangen, det dynamiske, frembringelsen av det nye via aktørene, «handlingsideologene»: bærere av virksom, strukturdannende ideologi. Mitt begrep om kunnskap er festet til opplysningsprosjektet, motsatt Foucaults «viten» som peker mot den kuende disiplinering. Jeg stiller sammen politisk makt og vitenskapelig kunnskap, for så vidt som Foucault, men føyer til et tredje: rettslig normativitet, for derved å bringe inn en dobbelthet ved rettens dobbelte binding: dens karakter av disiplinering og frigjøring. Denne dobbeltheten ble borte hos Foucault (som hos Seip) (Slagstad 2015, side 287-288).

Det som kommer fram her er at Slagstad er særs oppmerksom på de kunnskapsteoretiske dimensjonene ved sin begrepsbruk. I dette avsnittet kan man skjelne inspirasjon fra klassikere innen sosialteorien som Durkheim og Habermas, foruten Foucault som dessuten nevnes eksplisitt. Dette utdraget er et sjeldent tilfelle av at han tematiserer de kunnskapsteoretiske dimensjonene, men sitatet viser at han vet hva han gjør. Det han gjør her, er å si at han tar med seg det som noen ganger kalles kritisk diskursanalyse fra Foucault, og knytter an til en mer optimistisk forståelse hos Habermas. Hermed er likevel ikke alt sagt om de erkjennelsesteoretiske dimensjonene hans begrepsbruk åpner for. Det er ikke mulig å gå inn på alle disse her, men vi vil nevne noen.

Diskursanalyse er å undersøke tekst og utsagn i sin sammenheng. Man tar typisk for seg flere påstander og uttalelser, og trekker ut de betydningene som ligger implisitt i sammenhengene. Man finner en underliggende meningsstruktur, som både bestemmer hva som er interessant, hva som er sant og hva som er umulig. Den som studerer rusfeltet, vil for eksempel støte på argumentet om at bruk av rusmidler skader «folkehelsen». I norske styringsdokumenter er folkehelse et sentralt mål. Innbakt i begrepet om folkehelse ligger det mange forutsetninger det er lett å ta for gitt. Ett av dem er at all bruk av ulovlige rusmidler har innvirkning på befolkningens helse. Den naturlige konsekvensen er at all bruk av disse rusmidlene må forhindres. Begrepet folkehelse får her betydning langt utover å vise til befolkningens sunnhet. Det har blant annet vært til hinder for å etablere skadereduksjonstiltak. Det var antagelig også avgjørende for at Solbergregjeringens rusreform ble nedstemt i Stortinget våren 2021. Antropologen Mary Douglas henter uttrykket “tankestiler” fra vitenskapsteorien og kombinerer det med sosiologen Emile Durkheims begreper “kollektive representasjoner” (Douglas 1986). Kollektive representasjoner og tankestiler strukturerer forståelsen av “verden”. Begrepene viser til mønstre for bruk av kategorier. For Douglas er tankestiler knyttet til “institusjoner” og måten de opererer på. Institusjoner er et samlebegrep for stabile mønstre av normer, slik man ofte finner dem nedfelt i (stats-) organisasjoner. Det kan passe her. Folkehelse er et udiskutabelt gode, men den som ubetenksomt aksepterer premissene som følger av dette ordvalget, kan ledes til tenkemåter som hindrer nytenkning.

Det finnes mange måter å si dette på, og noen skal nevnes her. En måte å gjøre det, er å skille mellom rammen på den ene siden og den konkrete kunnskapen på den andre. Det er lett å forledes til å tenke at faktakunnskap er uavhengig av den rammen den er skapt innenfor. Rent vitenskapsteoretisk er det udiskutabelt at rammen (f.eks. politisk kultur, vitenskapelige paradigmer, institusjonelle tankestiler) er med på å skape kunnskap (Strevens 2019). Det er dette som menes med en påstand man ofte kan støte på, om at “data er teoriavhengig”. Begrepet kunnskapsregimer fanger opp denne “diskursive dimensjonen”.

Den vitenskapelige revolusjon er et klassisk eksempel på den diskursive dimensjonen. I dag vil de fleste si at vitenskapens rasjonalitet avgjør hvem som har rett. Det gjelder å ha fakta på sin side. Motsatt vil en person som viser til hellige skrifter som sannhetsbevis, som kirken på Galileos tid, være til latter. Rasjonalitet trumfer åpenbaring som kilde i dag. På et mer

spesifikt plan kan man snakke om epoker i den historiske utviklingen, som lager et bakgrunnsteppe for kunnskapsproduksjon. Det er dette Slagstad gjør når han skjeler mellom embetsmannsstaten, venstrestaten, arbeiderpartistaten og høyrestaten. Disse epokene kommer med hver sine føringer for hva som aksepteres som kunnskap og hva som avfeies som irrelevant og usant. Fakta vil alltid måles mot en bakgrunn av sannheter og premisser for hva slags kunnskap som har forrang. Kunnskapsregimer gir prioritet til et sett med sannheter som tas for gitt. Med disse sannheten følger et sett med sannhetskriterier. I dag hevder politikere ofte at deres forslag er «evidensbasert». Da sier man samtidig at politikens legitimitet hentes fra kunnskapssektoren, og for eksempel ikke etikken eller teologien. Venstrestaten ga på sin måte forrang for samfunnsvitenskapelige tenkemåter, i arbeiderpartistaten hadde naturvitenskapens idealer hegemoniet (positivismen).

Kunnskapsregimer har også den egenskapen at de bekrefter sine egne sannheter. Det er derfor man snakker om at politikk i dag er en «Kamp om sannhetene», slik redaktøren for den danske avisa Information formulerte det (Lykkeberg 2008). Fra konservativt hold bruker nordmannen Asle Toje omtrent samme oppskrift (Toje 2012). Den som vil ha makt må beherske "sannhetene".

Den skotske sosiologen David Garland har skrevet bindsterkt om hvordan politiske strømninger påvirker sosial- og kriminalpolitikken i forskjellige epoker. Den svenske statsviteren Bo Rothstein skjeler på tilsvarende vis mellom konkret politikk og «politiske kulturer» (Johansen 2015).

Dette er alt sammen forskjellige måter å framheve rammefortellingene. Et annet ord som fanger opp denne sammenhengen er «narrativer». Folk lager historier for seg selv, for å gi mening til hverdagen (Sandberg og Presser 2015). Kampen om sannhetene handler om å få aksept for en «historie». «Norge er et fredsland», er en slik historie. I amerikansk politikk snakker man om forskjellen mellom den liberale og konservative fortellingen. Kampen om makt fortøner seg som en konkurranse om hvilken fortelling som gjelder, ikke om hva som er riktig og viktig politikk (Lakoff 2014). I hverdagspolitikken er dette velkjent. Dersom man får gehør for en fortelling om at fremstående politikere er «vage», «søvnlige» eller «grådige», kan man bruke løpende hendelser som bekreftelser på noe «alle allerede vet». Narrativer fungerer gjennom det som i vitenskapsteorien kalles bekreftelsesfeller.

Rammefortellinger kan fungere selvbekreftende. Det er en observasjon gjort av mange forfattere, så forskjellige som antropologen Mary Douglas (1986, omtalt over), filosofene Ian Hacking (1990) og Karl Popper (1995). Dette er ikke særegent for diskursanalysen, uansett i hvilken form (Bratberg 2016). Diskursanalyse innebærer at man fokuserer på språket og hvordan språket er med på å forme våre forståelser av hendelser rundt oss. Jørgensen og Philips (2005) definerer en diskurs som en måte å forstå "verden" på. Det er en viktig kunnskapsmessig dimensjon at det vi snakker om som «sannheter», også innebærer at man lager erkjennelsesmessige horisonter. Kunnskapsregimer rommer også denne dimensjonen.

Kunnskapsregimet skaper sannheter innenfor styringsregimet og setter grenser for hva som er mulig, på samme måte som man snakker om "paradigmer" i vitenskapsteorien, slik Kuhn (2012) brukte dette begrepet i 1962. Den som vil skape noe nytt støter på problemer som ligner på det man finner i vitenskapen når man oppdager noe nytt som ikke passer inn i de gjeldende doktriner. Det klassiske eksempelet her er Galileo som oppdaget at jorden kretset rundt sola, og ikke omvendt som kirken hevdet. Kirken representerte her det institusjonelt forankrete idemønsteret. Noen ganger blir ikke oppdagelsene verdsatt før det etablerte regimet faller av seg selv, eller at fagets autoriteter erstattes med nye generasjoner.

Kuhns begreper om vitenskapelige revolusjoner blir ofte tolket som en utilbørlig relativisering av kunnskap og kunnskapsproduksjon. Dette er også en stor debatt, men det er verdt å påpeke at Slagstad ikke binder seg til noen bestemt erkjennelsesteoretisk (epistemologisk) posisjon.

De mange og forskjellige forfatterne som er omtalt over kretser rundt noen felles innsikter om hvordan kunnskap kan skapes og gjenskapes. En fordel med begrepet kunnskapsregimer er at det rommer disse innsiktene, uten å gå for langt. Et problem med diskursanalyse og narrative analyser er at man kan ende opp med å nedvurdere mer håndfaste realiteter. Ved å redusere «alt til tekst» blir hverdagens håndgripelige virkelighet stilt i bakgrunnen. Alt og ingenting er sant. I praksis kan man ende opp med å underspile at det er mulig å si ting som stemmer noenlunde overens med realitetene. Begrepet kunnskapsregimer retter på sin side oppmerksomheten mot de erkjennelsesmessige dimensjonene, foruten «makt og verdi». Det fungerer derfor som en «jording», en forsikring mot å gå for langt i å relativisere kunnskap. Selv om begrepet kan være utflytende (Aven 2018), ivaretar det innsikter fra forskjellige tradisjoner uten å ende opp i ytterligheter.

Kunnskapsregimer i dag

Å sette søkelys på kunnskapsregimer innebærer at man problematiserer forholdet mellom politikk og vitenskap. Senest i rekken av forskere og andre forfattere som benytter kunnskapsregimer er Jonas Christensen og Cathrine Holst i boken "Ekspertenes inntog" (2020). De ser først og fremst på et kunnskapsregime som en del av den politiske sfæren med utgangspunkt i institusjoner og forholdet mellom ulike institusjoner.

Institusjoner anses som kanal for ekspertkunnskap, men man må se på hele landskapet av organisasjoner og institusjoner som produserer kunnskap og formidler til beslutningstakere. Rent konkret betyr dette at når Christensen og Holst ser for seg kunnskapsregimer tenker de på universiteter og forskningsinstitutter, tenketanker, konsulentselskaper, rådgivende organer, statlige forskningsenheter og vanlige forvaltningsorganer. For dem er det altså (også) viktig å se på forholdet mellom disse enhetene. Står de i et konkurranseforhold til hverandre eller utfyller de hverandre? Hvordan spiller de øvrige vilkårene i det politiske systemet for øvrig, og ikke minst økonomi, inn? Dette er spørsmål de stiller.

Med dette «institusjonelle» perspektivet opererer Christensen og Holst noe bredere enn en annen mye sitert fremstilling av Campbell og Pedersen (2014). Campbell og Pedersens er opptatt av hvordan politikk blir utviklet, og konsentrerer seg om samspillet mellom forskningsinstitusjoner, tenketanker og ideelle organisasjoner (se også Aven 2018), men i deres innflytelsesrike bok utelates byråkratiet og forvaltningen fra begrepet om kunnskapsregimer. Christensen og Holst derimot, inkluderer også forvaltningen og departementer i loopen av institusjoner som spiller inn i politikktutforming. Men de snevrer begrepsbruken sin inn i forhold til Slagstad. Slagstad fokuserer i sine kasuistiske fremstillinger på hvilken type kunnskap som dominerer i bestemte perioder, mens Christensen og Holst avgrenser begrepsbruken til den mer håndfaste utvekslingen mellom formelle organisasjoner og posisjoner. På denne måten kan det se ut som Christensen og Holst mister noe viktig av syne, nemlig de erkjennelsesmessige dimensjonene som ble omtalt over.

Kunnskapsregimer som verktøy

Begrepet kunnskapsregimer er brukt, spesifisert og utviklet flere steder i Slagstads forfatterskap (for eksempel Slagstad 2006). Begrepsbruken har også vært gjenstand for

andres blikk og konstruktive kritikk (Rudeng 1999). Kunnskapsregimer er et begrep som løfter fram fordelene med å skille rammefortelling fra harde fakta, men uten å gå for langt i relativisering. I dette notatet, og videre arbeider med å virkeliggjøre ModusAs planer, operasjonaliseres som nevnt kunnskapsregimer som et "institusjonelt forankret og autoritativt idémønster". Ved å la dette begrepet stå i sentrum knytter ModusA an til en erkjennelsesteoretisk informert pågående samtale om politikk og styring.

Litteratur

Aven, H. B. (2018). Kunnskap, regime og kunnskapsregime. Norsk sosiologisk tidsskrift, nr. 5/2018. <https://www.idunn.no/doi/full/10.18261/issn.2535-2512-2018-05-02>

Becker, H. S. (1998): Tricks of the trade. Chicago, University of Chicago

Press. Bratberg, Ø. (2016). Tekstanalyse for samfunnsvitere. Oslo, Cappelen Damm.

Campbell, J. L. & O. K. Pedersen (2014). The National Origins of Policy Ideas: Knowledge Regimes in the United States, France, Germany, and Denmark. Somewhere, Princeton University press.

Douglas, M. (1986). How institutions think. New York, Syracuse University

Press. Edman, J. (2012). Vård och ideologi. Borea bokförlag.

Hacking, I. (1990). The taming of chance. Cambridge UK, Cambridge University press.

Holst, C. & J. Christiansen (2020). Ekspertenes inntog. Oslo, Universitetsforlaget.

Johansen, N. B. (2015). Det nyliberale janusansikt. Oslo, Novus forlag.

Jørgensen, M. W. & L. Philips (2005). Diskursanalyse. Roskilde (DK), Roskilde Universitetsforlag.

Kuhn, T. (2012). The Structure of scientific revolutions. University of Chicago Press.

Lakoff, G. (2014). Don't Think of an Elephant! Know Your Values and Frame the Debate: The Essential Guide for Progressives. Chelsea Green Publishing.

Lykkeberg, R. (2008). Kampen om sandhederne. København, Gyldendal forlag

Popper, K. (1995). The Myth of the Framework. In Defence of Science and Rationality. London, Routledge.

Rudeng, E. (red, 1999). Kunnskapsregimer. Oslo, Pax forlag.

Sandberg S. & L. Presser (2015). Narrative Criminology. NYU press.

Slagstad, R. (1998). De nasjonale strateger. Oslo, Pax forlag.

Slagstad, R. (2006). Kunnskapens hus. Oslo, Pax forlag.

Slagstad, R. (2015). Rettens ironi. Oslo, Pax forlag.

Slagstad, R. (2019). Kampen om Ullevål sykehus. Oslo, Pax forlag.

Slagstad, R. (2021). Mine dannelsesagenter. Oslo, Dreyers forlag.

Strevens, M. (2020). The Knowledge Machine: How Irrationality Created Modern Science. Liveright.

Toje, A. (2012). Rødt, hvitt & blått - om demokratiet i Europa. Oslo, Dreyers forlag.